

EĞİTİM SEN AMED ŞUBELERİ

2023-2024 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI DÖNEM SONU RAPORU

Türkiye’de eğitim sistemi ile ilgili sorunlar her sene olduğu gibi bu sene de milyonlarca öğrenciyi, aileyi ve eğitim emekçisini olumsuz etkilemektedir. Türkiye’de eğitim kamusal bir hizmet olmaktan çıkarılıp özelleştirmeye ve dinselleştirmeye çalışılmakta; cinsiyetçi ideolojilere dair eğitim politikaları üretilmektedir. Uzun süredir eğitim sisteminde ve okullarda siyasal iktidarın ideolojik hedefleri doğrultusunda yoğunlaştırılmış din dersleri verilirken öğrenciler bilimsel eğitimden uzaklaştırılmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı’nın (MEB) başta Diyanet İşleri Başkanlığı olmak üzere, iktidar güdümündeki dini vakıf ve derneklerle yapmış olduğu protokollerin sonuçları ülkenin dört bir yanında yaşanan örneklerle ortaya çıkmaya başlamış, çeşitli illerde doğrudan laik eğitimi hedef alan uygulamalar yaşanmıştır. Eğitim Sen, sürekli olarak bütün kademelerde eğitimin niteliğini yükseltilmesi, çocukların özgür ve sağlıklı bireyler olarak yetiştirilmesi için somut adımlar atılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak MEB, bugüne kadar yaptığı gibi, din ve inanç alanı gibi son derece hassas bir konuda okullarımızı Diyanetin, dini dernek ve vakıfların temel faaliyet alanları haline getirmiştir. Mecliste 2024 MEB bütçesi görüşmeleri sırasında Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin’in “tarikat ve cemaatlerle protokol yapmaya devam edeceğiz” sözleri yıllardır eğitim sisteminde yaşanan “dinselleşme” uygulamalarının bakanlık politikası olduğunun itirafı olmuştur.

Neoliberal politikalar ekseninde dizayn edilen kamusal yaşam öğrencileri ve eğitim emekçilerini yoksulluğa sürükleyerek onları adeta sorunlar yumağının içine hapsetmektedir. Eğitim emekçilerinin aldığı ücretin yoksulluk sınırı altında kalması barınma ve ulaşım koşullarını zorlaştırmakta; onları insan onuruna yaraşır bir yaşam sürmenin fırsatlarından alı koymaktadır.

Sermeyedarların bir gecede vergi affı ile borçları silinirken, eğitim emekçilerinin dahil edildiği vergi oranları arttırılarak aldıkları üç kuruşa da göz dikilmektedir. Seyyanen zam ve ek

ders ödemeleri taban maaşa yansıtılmadığı için birçok eğitim emekçisi emekli olmak zorlaşmıştır.

Eğitim emekçilerinin yaşadığı ekonomik sıkıntıların yanı sıra toplumdaki yoksulluğun eğitim süreçlerine doğrudan yansımaları gözlemleyebiliyoruz. Öğrencilerimiz yeterince beslenemiyor. Bu durum öğrencilerin gelişimini etkilemekle beraber akademik başarılarına da doğrudan etki ediyor.. Bu anlamda “her çocuğa bir öğün sağlıklı yemek ve su” talebimizi burdan yineliyoruz.

Anadili Türkçe olmayan çocuklar eğitim sistemi içerisinde dezavantajlı konumda olmaya devam ettiler. Ulus devlet anlayışının temelinde yatan tek dilci anlayış eğitimin ideolojik bir aygıt olarak kullanımını güçlendirerek heterojen toplumların anadilinde kamusal hizmet almalarını engellemektedir. Anadilinde eğitim alamamak, bir yandan akademik becerileri ve başarıyı çocuğun yaşına ve gelişim dönemine uygun düzeyde yakalamasını güçleştirirken, özellikle ergenlik döneminde sadece dil ve ifade becerilerinde değil, duygusal ve sosyal gelişim süreçlerinde de olumsuz yansımalar yaratmaktadır. Eğitim bilimi açısından bakılacak olursa bir bireyin anadilini okul yaşamına katmamak, çocukların sağlıklı düşünmesinin ve yetişmesinin okul dışında bırakılması ve okul çağına kadar yaşadıkları, yaptıkları dilsel faaliyetin yok sayılması demektir. Eğitim makbul yurttaşlar yaratmanın bir aracı değildir. Anadilinde eğitim hakkı ertelenemez ve yaşamsal derecede önemlidir.

Siyasi görüşü, etnik kimliği, dini inancı, mezhebi, hatta yaşam tarzı açısından iktidarın belirlediği sınırlar içinde olmayan ya da davranmayan herkes, her kurum OHAL sürecinden beri hedef haline getirilmiş ve birçok eğitim emekçisi işinden edilmiştir. Masa başında siyasi intikam hırsıyla alınan kararlar ve idari tasarruflarla işimizi elimizden alan, geleceğimizi karartmaya çalışanlara karşı en güçlü yanıtı, birlik ve dayanışmamızı büyüterek verdik ve vermeye devam edeceğiz. Sendikal hak ve özgürlükler mücadelesi yürüttüğü için açığa alınan, ihraç edilen yönetici ve üyelerimiz de “suçlu” değil, sendikal ve örgütlü olmanın gereğini yerine getiren kamu emekçileri mücadelesinin onurudur. İhraç üyelerimizin bir kısmına OHAL komisyonu kararı, bir kısmına ise mahkeme kararı ile işleri iade edilmiştir. Red alan ihraç arkadaşlarımızın ise hukuk mücadelesi devam etmekte ve bizler inanıyoruz ki elbet bir gün bütün haklı kesimler gibi arkadaşlarımız da kazanacaktır.

Norm Kadro Fazlası Öğretmenlerin Başvuru Ve Yer Değiştirme İşlemleriyle İlgili Duyurusunda 2023 Yılı Norm Kadro Fazlası Öğretmenlerin Yer Değiştirme İşlemleri Çalışma Takvimi'nde, geçtiğimiz yıllardan farklı olarak, 22 Aralık 2023 tarihinde norm fazlası öğretmenlerin resen atamasının yapılacağı bilgisine yer verilmiştir. MEB Norm Kadro yönetmeliği ile okulunda çalışan öğretmeni bir anda ihtiyaç fazlası durumuna düşürmekte, atama yönetmeliği ile de öğretmeni ikametgâhından uzak iş yerlerine resen atayabilmektedir. İlgili işlemleri yapma yetkisi illerde valiliklere bırakılmıştır. Normal yollarla okuluna atanmış öğretmenlerin norm fazlası durumuna düşmesinin sorumlusu öğretmenlerimiz değildir. Ayrıca 6 Şubat Maraş merkezli depremin ardından ilimize atama yoluyla deprem bölgesinden gelen öğretmenlerin bir kısmı da norm fazlası olmuşlar ve yeniden bir mağduriyet yaşama tehlikesiyle karşı karşıya kalmışlardır. Birçok okulumuzda normlar yıldan yıla değişmektedir. Bugün norm fazlası olan öğretmen öteki yıl norma dahil olabilmektedir. Oysaki resen atama kalıcı hak kayıplarına ve sorunlara yol açmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının ve İl Milli Eğitim Müdürlüğünün plansızlığının sorumlusu öğretmenlerimiz değildir. Öğretmenlerimizi istemsiz bir şekilde iş yerlerinden kopartacak, ikametgâhlarından uzak yerlere resen atanması uygulamasından bir önce vazgeçildiği duyurusu ilgili kurumlarca yapılmıştır!

Diyarbakır'da yaklaşık 10 bin eğitim emekçisi arttırımlı hizmet puanlarıyla ilgili açtıkları davanın mağduriyetini yaşamaktadır. 2020 öncesi döneme dair açılan davalar da Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi iptal kararı ile Ankara Bölge İdare Mahkemesi ret kararı arasında uyuşmazlık giderilmesi için yapılan başvuruda Danıştay İçtihat Birleştirme Kurulu Ankara Bölge İdare Mahkemesi kararının onanmasına Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi lehe olan kararının ise kaldırılmasına karar vermesi sonrası Gaziantep BİM de Danıştay kararına uyarak daha önce kabul ettiği kararlara ret vermeye başlamıştır. Bu karar sonrası yerel mahkemelerin de ret kararı vermeleri ile öğretmenler bir kez daha mağdur edilmiştir. Eğitim emekçileri arttırımlı hizmet puanlarını alamadıkları gibi 12.000₺'ye kadar varan dava ve vekalet ücreti ödemek zorunda bırakılmışlardır. Bakanlığın avukatlık ücretinden feragat ederek eğitim emekçilerinin mağduriyetini gidermesi gerektiğine dair talebimizi bir kez daha ifade ediyoruz.

MESEM'ler adeta çocuk işçi çalıştıran ve çocuk emeğini sömüren yerlere dönüşmüştür. Milli Eğitim Bakanlığı'nın meslek liselerinde uygulamaya soktuğu Mesleki Eğitim Merkezi (MESEM) programıyla öğrenciler 4 gün işe, 1 gün okula gidiyor. Çocuk işçiliğinin yaygınlaştığı, işverenlere ucuz işgücü desteği sağlandığı, çocukların okuldan koptuğu program için MEB çocuklar üzerinden döner sermayedeki artışa dikkat çekmektedir. Öğrencilerimizi güvencesiz

Çalışma koşullarına mahkum eden politikalar onların yaşamını sonlandırmaktadır. Öğrencilerimizin staj adı altında güvencesiz, tehlikeli ve denetimsiz işlerde çalıştırılmasını kabul etmiyoruz.

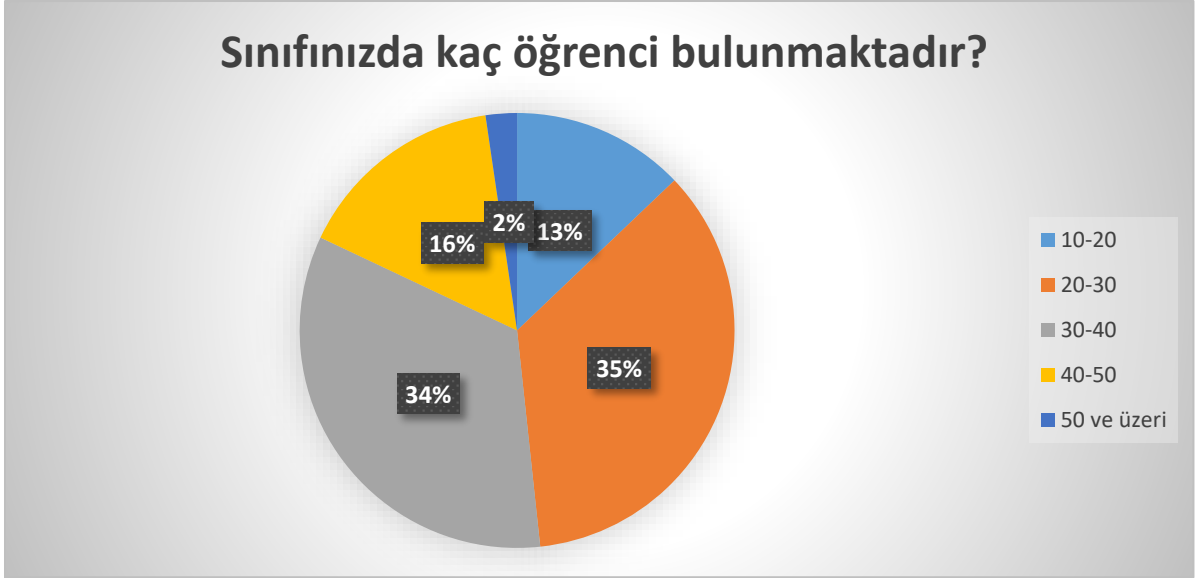
Ağustos 2023'te yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde öğrencilerin ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim 9. ve 10. sınıf seviyelerinde "insan toplum ve bilim", "din, ahlak ve değer" ile "kültür, sanat ve spor" seçmeli ders gruplarından her bir gruptan birer ders seçmelerini zorunlu hale getirilmiştir. Seçmeli ders tercihlerinde temel ölçütün öğrencinin ilgi ve yetenekleri olması esası göz ardı edilmiştir. Her gruptan bir ders seçme zorunluluğunun olması öğrencileri ilgi ve istekleri dışında zorunlu bir şekilde ders seçmeye itecektir. Örneğin bir öğrenci din, ahlak ve değer grubundan ders almak istemese bile bu yöntemle seçimi zorunlu hale gelmiştir. Seçmeli derslere ait yönetmelik çocuğun üstün yararını gözeten yerden yeniden düzenlenmelidir. Her sene aralık ayında başlatılan seçmeli ders süreci bu yıl ara tatile gelmesine rağmen hala başlatılmamıştır. Öğrencilerin tatilde olduğu bir dönemde başlatılması durumunda özgür ve bilinçli bir seçim yapmalarını engelleyebileceğinden, seçmeli ders sürecinin ikinci dönemin başlamasıyla beraber, öğrenciler okullardayken yapılması gerektiğini düşünmüyoruz.

Eğitime dair sorun yumağı katlanarak devam ederken, MEB bakanı öğretmenlere önlük dağıtarak sorunları görmezden gelmiştir. Sendikamız, "beyaz önlük" uygulamasına tek tip kıyafet dayatması nedeniyle karşı çıkarken, uygulama ilk gündeme geldiğinde özellikle kadın öğretmenlere yönelik olarak okul yönetimlerinin 'bu nasıl kıyafet' deyip önlük giymeyi dayatabilecekleri uyarısı yapmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın da okul idarecilerinin de öğretmenlerin ne giyip ne giymeyeceğine karışma hakkı yoktur.

Eğitim öğretim sürecini etkileyen unsurlardan biri de okulların fiziki koşullarıdır. Az kalabalık sınıflar öğrenciye daha fazla alan tanıdığı için bilişsel, sosyal ve psikolojik gelişimini olumlu etkilemektedir. Dolayısıyla kalabalık sınıfların olduğu okullarda bu durum tam tersi bir şekilde gelişmektedir.

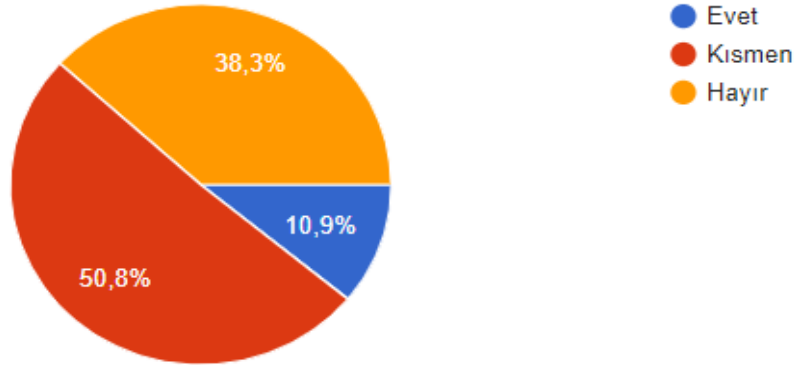
Grafik 1: Diyarbakır'daki Sınıfların Öğrenci Sayısı

Sınıfınızda kaç öğrenci bulunmaktadır?

Okulların sayıca yetersizliği ve öğretmen atamasının yeterli düzeyde yapılmaması Diyarbakır'da da sınıfların kalabalık olmasına neden olmaktadır. Kalabalık olmayan sınıf sayısı 20 ve altı ile ifade edildiğini dikkate alırsak, ilimizdeki okulların %87'sinde sınıflar kalabalıktır değerlendirmesinde bulunabiliriz.

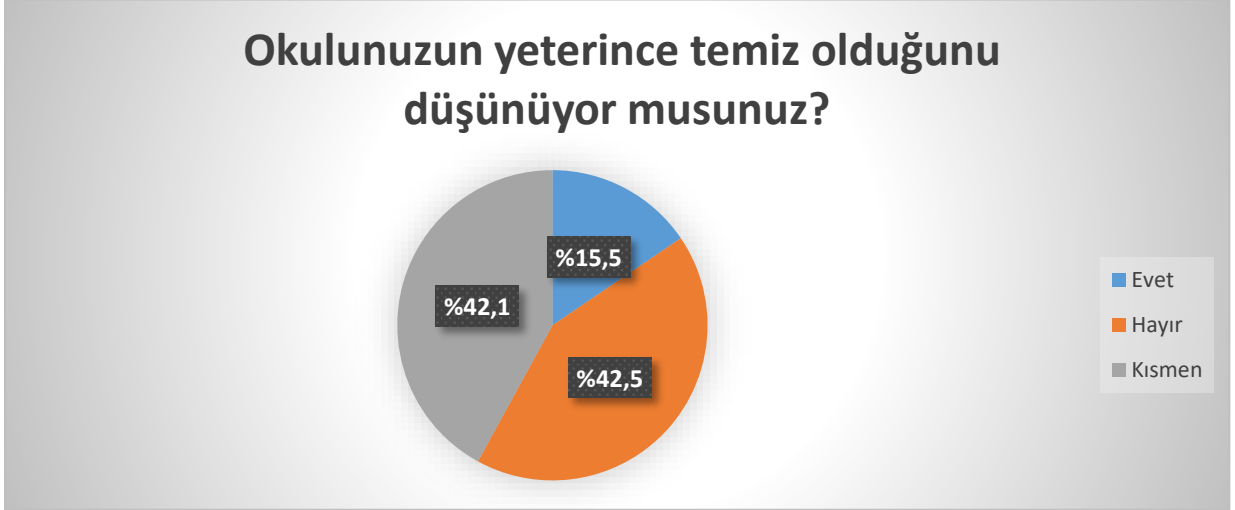
Grafik 2: Okulunuz araç ve gereç yönünden yeterli donanıma sahip midir?

Eğitim emekçilerinin sadece %10,9'u okullarını araç gereç yönünden yeterli bulurken, %50,8 kısmen yeterli bulmakta ve %38,3'ü yeterli bulmamaktadır. Okulların araç gereç, donanım bakımından eksik olması eğitime ayrılan bütçenin %3 olması ile sıkı ilişkilidir. Kalabalık sınıflar sorunu, okulların fiziksel koşullarının iyileştirilmemesi, ihtiyaç duyulan araç ve gereçlerin karşılanmaması Diyarbakır'daki çocukların eğitimde fırsat eşitliği hakkında faydalanmasını engellemektedir. Diyarbakır'da çalışan eğitim emekçilerinin %4'ü okullarında hiç yardımcı personel olmadığını, %56'sı ise 1 ila 3 arasında yardımcı personel olduğunu ifade

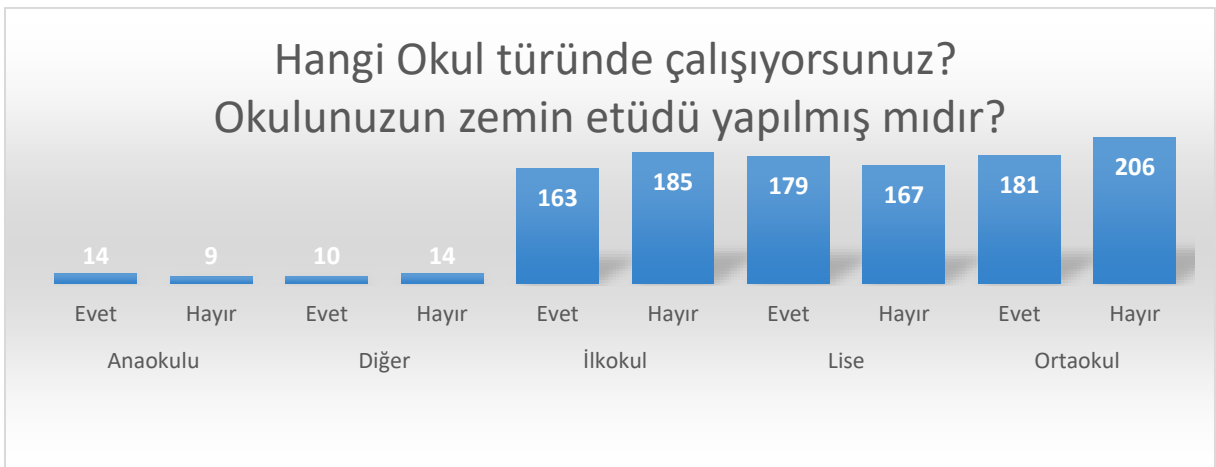
etmiştir. Oysa ki sınıf mevcutlarının kalabalık olduğu okullarda ve köy okullarında yeterli sayıda yardımcı personelin olmaması öğrencilerin hijyen, ısınma, beslenme vb. durumlarının risk altında olduğunu ortaya koymaktadır.

Grafik 3: Okulunuzun yeterince temiz olduğunu düşünüyor musunuz?

Diyarbakır'daki eğitim emekçilerinin %42,5 okullarının yeterince temiz olduğu fikrine katılmamaktadır. Bulaşıcı hastalıkların hızla yayıldığı böylesi bir dönemde okullarda hijyenden sorumlu yardımcı personellerin bulunmaması hem öğrencilerimizin hem de öğretmenlerimizin sağlığını olumsuz etkilerken, dolaylı olarak da toplum sağlığını olumsuz etkilemektedir. Eğitim emekçilerinin %22'si okullarının yeterince ısınmadığını, %33'ü ise kısmen ısınabildiğini belirtmiştir. Okulların yarısından fazlasında ısınma probleminin olmasını "uzaya gideceklerini" iddia ettikleri bu siyasal iktidar döneminde tartışıyor olmamızı çelişkili buluyoruz.

Grafik:4

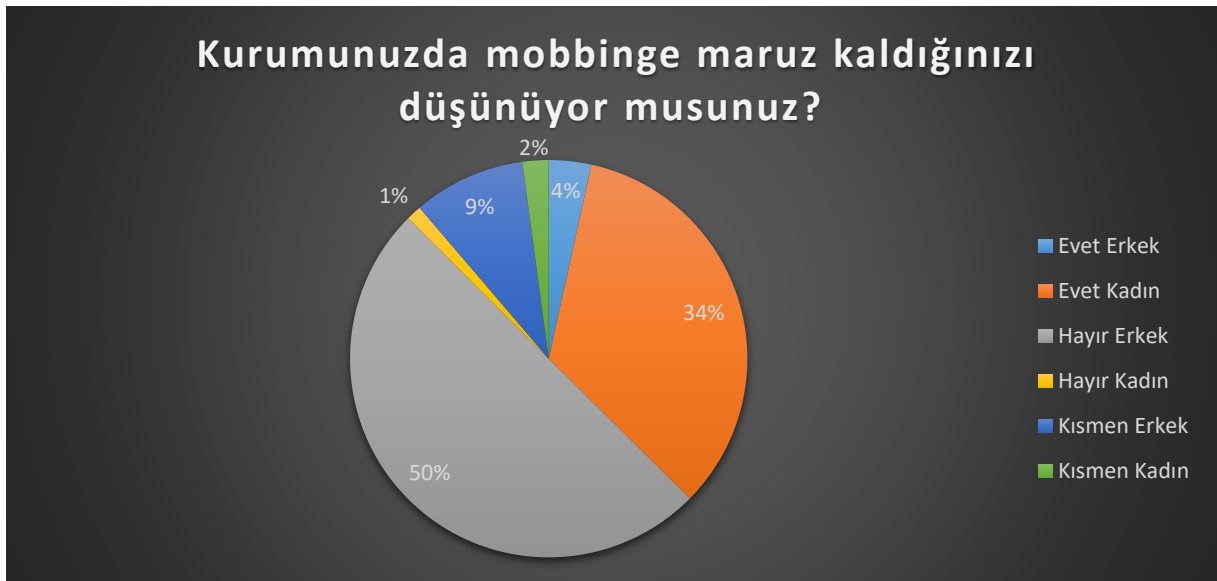
Türkiye'nin deprem bölgesinde yer alıyor olması, binlerce öğrenci ve eğitim emekçisinin bir arada olduğu okulları deprem dayanıklı hale getirilmesini öncelikli hale getirmektedir. 6 Şubat Maraş merkezli depremler kentimizi de etkilemiş, birçok yapı deprem sırasında yıkılmış ve ağır hasarlı olan yapıların yıkımı ise depremin üzerinden yaklaşık bir yıl geçmesine rağmen devam etmektedir. Kentimizdeki okullar ise depremden etkilenen yapıların başında gelmektedir; eğitim emekçilerinin bir kısmı okullarında deprem sırasında çatlaklar meydana geldiğini, bir kısmı okullarının ağır hasar aldığını, bir kısmı ise okulda hasar olmadığını fakat okulun etrafında çok fazla hasarlı yapı olduğunu, bir kısmı ise okullarının az ve orta hasarlı olduğunu belirtmiştir. Ağır hasarlı olan okulların yıkılması ile ilkökul, ortaokul ve lise kademeleri bir binada birleştirilmiş ve depremin okullara verdiği zarar en basit yolla telafi edilmeye çalışılmıştır. Bakanlığın deprem bölgesindeki iller için özel okullarda okuyan öğrencilere teşvik vereceğine dair yayımladığı tebliğ aslında sorumluluğunu yerine getirmediğinin, okulların tadilatının yapılmadığının, yeni kamu okullarının açılmadığının ve bakanlığın sorumluluğunu özel sektöre bir kez daha devrettiğinin kanıtıdır. Kentimizde hala okulların zemin etüdünün yapılmaması, hasar alan okulların güçlendirme çalışmalarının yapılmaması ve okulların %40'ından büyük bir bölümünün 2007 yılında yürürlüğe giren deprem yönetmeliğinden önce yapılması olası bir deprem karşısında öğrencilerimizi ve eğitim emekçilerini dezavantajlı hale getirmektedir.

Okulların ve çevresinin hem eğitim emekçileri hem de öğrenciler açısından güvenli birer alan olması önemliyken eğitim emekçilerinin çoğunluğu kendilerini okullarında güvende hissetmediklerini dile getirmişlerdir. Okulların eğitim emekçileri açısından güvenli olmamasının en temel nedenini öğretmene yönelik şiddet eyleminin koruyucu hiçbir önlemin alınmaması nedeniyle çok kolay gerçekleştiğini ve son yıllarda bu durumun giderek arttığını ifade etmişlerdir. Şiddetin bizi kuşattığı gerçeğiyle karşı karşıyayken, ücretli, kadrolu, sözleşmeli çalışan bütün eğitim emekçilerin haklarını ve yaşamlarını gözeten, hiyerarşik değil eşitlikçi, iş barışını koruyan yeni bir meslek kanununa ihtiyacımız olduğunu bir kez daha ifade etmeyi anlamlı buluyoruz. Trafik, madde kullanımının yaygın olması, güvenlik tedbirlerinin bulunmaması ve ikili eğitim yapılan okullarda hava karanlıkken eğitim-öğretime başlanması vb durumlar okulların çevresini eğitim emekçileri ve öğrenciler açısından riskli alanlara dönüştürmektedir. Maddeye erişimin kolay olması ve madde kullanımı ile satışına dair önlemlerin alınmaması madde kullanımını arttırmaktadır.

İktidar odaklarının toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dair söylemleri kamusal alanın öznesi ve politikaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadının kamusal alan içerisindeki

görünürlüğünü azaltmaya dönük bu politikalar okullarımızda karma eğitimi hedef almaktadır. Eğitim sistemi toplumsal cinsiyet eşitliğinden, bilimsellikten uzakta giderek dinsel bir şekilde dizayn edilmektedir. Eğitim tek cinsiyet, tek millet ve tek din ekseninde bir toplum yaratmanın ideolojik bir aygıtı olarak kullanılmaktadır. ÇEDES projesi ise homojen bir toplum yaratma istencinin ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Manevi değerleri güçlü çocuklar yetiştirmek istiyoruz diyenlerin göz ardı ettiği önemli bir şey var ki o da Türkiye toplumunda her çocuğun manevi değerlerinin aynı olmadığıdır. Eğitim iktidarların ideolojik aygıtı değildir, toplumsal ihtiyaçları dikkate alan ve toplumsal çözümler dahilinde yeniden inşa edilmesi gereken bir alandır. Eğitim sisteminde ve genel olarak toplumsal yaşamda iktidarın kendi dünya görüşüne ve yaşam tarzına uygun nesiller yetiştirme yönündeki uygulamaları tüm topluma yönelik fiili bir baskı ve dayatma haline gelmiştir. Bu konuda mesai saatlerinin ve okul ders planlarının Cuma namazı saatlerine göre düzenlenmek istenmesi, karma eğitim ilkesinin ihlal edilmesi, tek tip kıyafet dayatması vb. girişimler, eğitim sisteminin dini kurallara göre biçimlendirilmek istendiğinin kanıtı niteliğindedir. Bazı illerde okul yönetimlerince velilere dilekçeler imzalatılarak tek cinsiyetli sınıflar oluşturulmak istendiği, imam hatip okulları başta olmak üzere bazı okullarda karma eğitimin fiilen kaldırıldığı bilinmektedir.

Grafik:5

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kurumsallaşmasını mobbing ile alakalı yaptığımız çalışma üzerinden de okuyabilmekteyiz. Kadınların %34'ü kamusal alanda mobbinge

uğradığını belirtirken, erkeklerin %50'si mobbinge uğramadığını belirtmiştir. Mobbing ve cinsiyet arasında ilişkisel bir bağ mevcuttur. Kadınlar çalışma hayatında çalışan kimliğinin ötesinde kadın kimliğinden kaynaklı şiddete, tacize, baskıya maruz kalmaktadır. Performans yerine cinsiyete dayalı yaklaşım kadınları kamusal alan içerisinde dezavantajlı hale getirirken, erkek çalışanlara avantaj sağlamaktadır. ILO 190 sayılı sözleşmenin imzalanması ve iş yerlerinde etkin uygulanması ve kamusal alanlarda mobbingi önleyecek tedbirlerin alınması çalışma yaşamında karşılaşılan şiddeti önleyebilecektir.

Siyasal iktidar, ülkenin ve eğitimin sorunlarına yönelik kalıcı çözümler üretmek yerine, farklı inançlar, cinsiyetler, mezhepler ve kimliklere yönelik aşağılayıcı, baskıcı, dışlayıcı ve dayatmacı bir tutum izlemektedir. Eğitim Sen Amed şubeleri olarak siyasal iktidara ve uzantısı olan kurumsal yapılanmalara eğitim sisteminin eğitim emekçileri ve öğrencileri gözetken yerden dizayn etmeleri gerektiğine dair çağrımızı yineliyoruz. Siyasal iktidar ve MEB eğitimi araçsal olarak kullanmaktan vazgeçip, öğrencilerin, eğitim emekçilerinin, velilerin sorunlarını eğitimin bütün bileşenleriyle birlikte çözmelidir.

EĞİTİM SEN AMED ŞUBELERİ

Ocak 2024